

En sikker start

Vi passer på vores lærlinge – det betaler sig

Redskaber til et godt og sikkert oplæringsforløb

Vi passer på vores lærlinge – det betaler sig

Fra efteråret 2024 har flere landbrugsskoler og lærepladser arbejdet sammen for at give lærlinge en tryk, sikker og god start på oplæringen. Projektet sker i samarbejde med forskere og landbrugsskoler over hele landet. Målet er at styrke samarbejdet mellem skoler og lærepladser og skabe de bedste rammer for lærlingenes trivsel, sikkerhed og faglige udvikling.

Projektet er et samarbejde mellem Det Nationale Forskningscenter for Arbejdsmiljø (NFA), Center for Ungdomsforskning ved Aalborg Universitet, Arbejds- og Miljømedicin, Regionshospitalet Gødstrup, landbrugsskolerne Asmildkloster, Bygholm og Vestsjællands Landbrugsskole samt Jordbrugets Uddannelser.

I dette hæfte finder du redskaber — en "gylden standard" — som lærepladsen kan bruge til at støtte lærlingens udvikling og bidrage til et godt og sikkert oplæringsforløb.

Du kan som læreplads teste, hvor godt I lever op til den gyldne standard. Find testen på nfa.dk/en-sikker-start/den-gyldne-standard.

Læs mere om projektet på hjemmesiden nfa.dk/en-sikker-start.

Indholdsfortegnelse

Redskab

1. Guide til en sikker start på oplæringsforløbet
2. Test din oplæringsansvarlige
- 3a.-b. Information og gode råd til den oplæringsansvarlige – husdyrlinjen og plantelinjen
4. Huskeseddel til opstartssamle med den nye lærling
5. Opstartsplan
- 6a.-b. De seks mest almindelige alvorlige ulykker blandt lærlinge på husdyrlinjen og plantelinjen
7. Huskeseddel til snak med skolen
8. Fem gode råd til anerkendende feedback til lærlinge
9. Huskeseddel til statusamtale med lærling
10. Forebyggelsestrappen
- Links til yderligere redskaber

Før opstart

1- dag

1. måned

2. måned

Resten af tiden

Redskab 1. Guide til en sikker start på oplæringsforløbet

Til dig, der skal have ansvaret for en lærling

Ved at sørge for en god introduktion og oplæring får du som læreplads:

- » **Højere produktivitet** – lærlingen bliver hurtigere god til arbejdet
- » **Bedre kvalitet** – lærlingen laver færre fejl
- » **Bedre arbejdsmiljø** – lærlingen trives bedre
- » **Bedre indtjening** – virksomheden undgår udgifter til ulykker, skader og sygedage

Ud over redskaberne vil du som en del af projektet få besøg af en (arbejds miljø)underviser eller virksomhedskonsulent fra landbrugsskolen, der vil hjælpe jer med at skabe et godt lærlingeforløb.

Hvorfor?

- » Sidste år kom tre ud af fire landbrugselever til skade i løbet af de første tre måneder i landbruget.
- » Hver 10. landbrugselev missede mindst en dags arbejde grundet skaden.
- » God trivsel er med til at forebygge, at lærlinge falder fra i deres lærlingeforløb.

Vigtige punkter til oplæringsperioden

Tidspunkt	Handling	Redskab
Før opstart	Udpeg oplæringsansvarlig Planlæg opstartsforløb for lærlingen	1. Guide til en sikker start på oplæringsforløbet 2. Test din oplæringsansvarlig 3. Information og gode råd til oplæringsansvarlige 5. Opstartsplan
1. dag	Tag en opstartssamtale med lærling Lav en opstartsplan for den første måned, sammen med lærlingen	4. Huskeseddel til opstartssamtale med den nye lærling 5. Opstartsplan
1. måned	Fokus på de almindelige lærlingeulykker Snak med skolen om lærlingens sikkerhed og trivsel (Besøg af underviser fra skolen) Giv lærlingen løbende feedback på løsning af arbejdsopgaverne	7. Huskeseddel til snak med skolen 8. Fem gode råd til anerkendende feedback til lærlinge
2. måned	Statussnak med lærling Opfølgning på handleplaner (telefonisk snak med skole)	9. Huskeseddel til statussnak med lærling 10. Forebyggelsestrappen
5. måned	Statussnak med lærling Opfølgning på handleplaner (telefonisk snak med skole)	9. Huskeseddel til statussnak med lærling
8. måned	Statussnak med lærling Opfølgning på handleplaner (telefonisk snak med skole)	9. Huskeseddel til statussnak med lærling
10.-14. måned	Snak med skolen om lærlingens sikkerhed og trivsel (Besøg af underviser fra skolen)	7. Huskeseddel til snak med skolen

Redskab 2. Test din oplæringsansvarlige

Som landmand eller leder spiller du en vigtig rolle i at sikre en god oplæring af dine lærlinge. Ikke alle medarbejdere er lige velegnede til at have ansvar for en lærling, og erfaring viser, at den oplæringsansvarlige har stor indflydelse på, hvilke vaner lærlingen udvikler – både de gode og de dårlige.

Derfor er det afgørende, at du tænker dig grundigt om, når du vælger, hvem der skal stå for oplæringen. Vurder

både de faglige og pædagogiske kompetencer – og ikke mindst, om vedkommende kan være en god rollemodel, når det gælder sikkerhed og arbejdsmiljø.

Sørg også for at tage en tydelig snak med den oplæringsansvarlige om dine forventninger til rollen. Det er med til at skabe en god og tryk start for både lærling og oplærer.

Hvorfor?

- » God introduktion og oplæring er vigtigt for at skabe et godt lærlingeforløb for både lærepladsen og lærlingen.
- » Gode rollemodeller er den bedste måde at sikre god oplæring og forebygge problemer.
- » Den rette person til oplæringen kan sikre, at lærlingen hurtigt får de basale rutiner på plads.

Oplæringsansvarlig/leder	Tip-top! Kunne ikke være bedre	OK Men kunne godt være bedre	Ikke lige hans/hendes stærke side
Faglig dygtighed			
Tålmodighed			
Lyst til at lære fra sig			
Kan forklare arbejdsopgaver klart og tydeligt			
Har styr på det med sikkerheden			
Er god til at involvere			
Er god til samarbejde			
Er god til at vurdere, hvilke opgaver lærlinge kan lave			
God til at give feedback			
Har mindst 5 års relevant erhvervs erfaring og har gennemført kursus om kvalitetssikring af elevers praktik?			

Redskab 3a. Information og gode råd til den oplæringsansvarlige - husdyrlinjen

Som oplæringsansvarlig har du stor betydning for lærlingens udvikling – både fagligt og socialt. Den måde, du arbejder og kommunikerer på, sætter rammerne for lærlingens læring og trivsel. Erfaringen viser, at du som oplæringsansvarlig er med til at præge lærlingen og forme både gode og mindre gode arbejdsvaner.

Derfor er det vigtigt, at du er bevidst om din rolle som forbillede. En god oplæringsansvarlig er fagligt dygtig, tålmodig og god til at inddrage lærlingen i det daglige arbejde. Du skal have lyst til at lære fra dig og kunne give brugbar og ærlig feedback. Det er med til at sikre, at lærlingen får et godt udbytte af oplæringen og en god start på arbejdslivet – og trives i oplæringsforløbet.

Tre tips til et godt forløb

Tilpas arbejdsopgaverne

- » Vurder hvad og hvor meget, lærlingen kan lave
- » Sørg for, at der er tid til læring
- » Forklar arbejdsopgaverne – også igen, hvis det er nødvendigt
- » Giv lærlingen varierende arbejdsopgaver
- » Altid instruktion før brug af materialer

Giv feedback

Lærlinge har brug for feedback, men opsøger den sjældent selv.

Fortæl derfor lærlingen:

- » Hvordan klarede han/hun opgaven?
- » Hvad var godt?
- » Hvad kunne blive bedre?

Skab et godt arbejdsmiljø

Sørg for at skabe gode vaner:

- » Vær en god rollemodel – lærlingen bliver lige som dig!
- » Tal om sikkerheden i de enkelte opgaver
- » Spørg om lærlingen kender regler og værnemidler, såsom stikhansker ved vaccinerings
- » Vær opmærksom på løft, fald og håndværktøj

En landbrugslærling på **husdyrlinjen**, der har bestået sit grundforløb, har kendskab til og kan under instruktion lave følgende arbejde:

- » Udføre praktiske arbejdsopgaver ved husdyrhold
- » Reagere på unormal adfærd hos dyr
- » Foretage kørsel med landbrugsmaskiner
- » Håndtere kemikalier

Derudover har lærlingen kendskab til og kan:

- » Under vejledning udføre arbejdsopgaver på en arbejdsmiljømæssig forsvarlig måde
- » Bidrage til det gode psykiske arbejdsmiljø og forebyggelse af seksuel chikane
- » Forklare og bidrage til, hvordan god tone og sprogbrug kan påvirke arbejdsmiljøet

Redskab 3b. Information og gode råd til den oplæringsansvarlige - plantelinjen

Som oplæringsansvarlig har du stor betydning for lærlingens udvikling – både fagligt og socialt. Den måde, du arbejder og kommunikerer på, sætter rammerne for lærlingens læring og trivsel. Erfaringen viser, at du som oplæringsansvarlig er med til at præge lærlingen og forme både gode og mindre gode arbejdsvaner.

Derfor er det vigtigt, at du er bevidst om din rolle som forbillede. En god oplæringsansvarlig er fagligt dygtig, tålmodig og god til at inddrage lærlingen i det daglige arbejde. Du skal have lyst til at lære fra dig og kunne give brugbar og ærlig feedback. Det er med til at sikre, at lærlingen får et godt udbytte af oplæringen og en god start på arbejdslivet – og trives i oplæringsforløbet.

Tre tips til et godt forløb

Tilpas arbejdsopgaverne

- » Vurder hvad og hvor meget lærlingen kan lave
- » Sørg for at der er tid til læring
- » Forklar arbejdsopgaverne – også igen hvis nødvendigt
- » Giv lærlingen varierende Arbejdsopgaver

Giv feedback

Lærlinge har brug for feedback, men opsøger den sjældent selv.

Fortæl derfor lærlingen:

- » Hvordan klarede lærlingen opgaven?
- » Hvad var godt?
- » Hvad kunne blive bedre?

Skab et godt arbejdsmiljø

Sørg for at skabe gode vaner:

- » Vær en god rollemodel – lærlingen bliver lige som dig!
- » Tal om sikkerheden i de enkelte opgaver
- » Spørg om lærlingen kender regler og værnemidler, såsom kemihandsker ved sprøjtning
- » Vær opmærksom på løft, fald og håndværktøj

En landbrugslærling på **plantelinjen**, der har bestået sit grundforløb har kendskab til og kan under instruktion lave følgende arbejde:

- » Udføre praktiske arbejdsopgaver ved dyrkning af kulturafrøder
- » Udføre praktiske elementer i jordbrug
- » Foretage kørsel med landbrugsmaskiner
- » Håndtere kemikalier

Det er afgørende for udvikling af gode og sikre arbejdsvaner, at lærlingen instrueres grundigt, samt at der følges op på, om opgaverne udføres fagligt og sikkerhedsmæssigt korrekt.

Derudover har lærlingen kendskab til og kan:

- » Under vejledning udføre arbejdsopgaver på en arbejdsmiljømæssig forsvarlig måde
- » Bidrage til det gode psykiske arbejdsmiljø og forebyggelse af seksuel chikane
- » Forklare og bidrage til, hvordan god tone og sprogbrug kan påvirke arbejdsmiljøet

Redskab 4. Huskeseddel til opstartssamtale med den nye lærling

En god opstartssamtale er vigtig, når en lærling begynder sin oplæringsperiode. Den skaber en tryk ramme, afstemmer forventninger og giver både lærling og oplæringsplads mulighed for at tale om trivsel, sikkerhed og faglige mål. Samtalen bør også indeholde en introduktion til de forskellige faciliteter på arbejdspladsen samt eventuelle faste møder og pauser, hvor man mødes. Alt sammen er vigtige elementer i en god introduktion og opstart.

Lærling: _____

Dato: _____

Introduktion til virksomheden

Ansættelses-/praktikaftale
 Personalehåndbog /personalemappe
 Virksomhedens sikkerheds- eller arbejdsmiljøhåndbog, APV
 Arbejdstider og pauser
 Arbejds-/time- og ugesedler
 Faste medarbejdermøder (fredagsmøder, personalemøder osv)
 Arbejdstøj, værktøj og værnemidler
 Typer af arbejdsopgaver på kort og langt sigt
 Andre forhold: _____

Forventninger og kompetencer

Hvad forventes af lærlingen?

Arbejdstempo (grundighed er vigtigere end hurtighed)
 Kvalitet (hvornår er arbejdet godt nok?)
 Sikkerhed (hvor højt skal det prioriteres?)

Hvilke kompetencer har lærlingen?

Hvilke arbejdsopgaver har lærlingen prøvet?
 Hvilke værktøjer har lærlingen arbejdet med?
 Hvilke værnemidler har lærlingen anvendt?
 Hvad kender lærlingen af kemikalier?
 Andre forventninger: _____

Præsentation af kollegaer

Oplæringsansvarlig
 Administrativ ansvarlig (time-/ugesedler, løn mv.)
 Evt. arbejdsmiljørepræsentant og tillidsrepræsentant
 Andre personer: _____

Rundvisning på arbejdspladsen

Personalefaciliteter, toilet- og garderobeforhold
 Stalde, marker, værksteder, lager, maskiner, mv.
 Førstehjælpkasser og værnemidler
 Andre steder: _____

Hvorfor?

» En god introduktion styrker lærlingens motivation, trivsel og sikkerhed — og skaber et godt fundament for hele oplæringsperioden.

Hvorfor?

Det første indtryk er vigtigt og sender et signal om, hvordan virksomheden fungerer.

Det er ikke sikkert, at en lærling kender til arbejdsmarkedet. Derfor er det godt at komme hele vejen rundt.

Hvorfor?

For mange lærlinge er der tale om det første arbejde eller nye rutiner. Derfor kan de være usikre på, hvad der kræves af dem. Spørg om hvad – og hvor meget – lærlingen kan og ikke kan for at bedømme, hvilke opgaver lærlingen kan varetage.

Hvorfor?

Det er vigtigt, at lærlingen ved, hvem man skal tage fat i, hvis han/hun er i tvivl om noget eller har spørgsmål.

Hvorfor?

Det sparer tid senere hen, hvis lærlingen ved, hvor de forskellige ting er.

Redskab 5. Opstartsplan

Der sker mange ulykker i starten af et lærlingeforløb, fordi lærlinge ikke kender arbejdsopgaverne tilstrækkeligt. Derfor er det vigtigt med god og dækkende instruktion samt, at arbejdsopgaverne tilpasses lærlingens evner, både ift. tempo og sværhedsgrad.

Lærlinge vil gerne vise, at de kan klare arbejdet og protesterer derfor sjældent. Men de har brug for vejledning og feedback for at lære. Derfor er det vigtigt, at der holdes øje med dem.

Fokus i starten er at indarbejde de basale rutiner i arbejdet.

Otte trin til en god opstart

1. Giv lærlingen en Opstartsplan den første dag, så han/hun kan se, hvad han/hun skal lave den første periode – og med hvem.

1

2. Vælg en god rollemodel, som lærlingen skal arbejde sammen med.

2

3. Find arbejdsopgaver, som egner sig til lærlingen – gerne enkle og interessante opgaver, som han/hun kan lære af.

3

4. Vær ekstra opmærksom på de mest almindelige ulykkesrisici ved de arbejdsopgaver, lærlingen får.

4

5. Undgå komplekse og risikofyldte opgaver i starten. Fokuser på at indarbejde de basale rutiner.

5

6. I starten bør der ikke være fokus på tempo, men at arbejdsopgaverne løses korrekt og sikkert.

6

7. Sørg for at lærlingen har – og anvender – de nødvendige tekniske hjælpemidler og værnemidler.

7

8. Instruer lærlingen grundigt. Sørg for at følge ekstra op. Giv masser af feedback.

8

De otte trin skal tænkes med ind to steder:

- 1 Når du som oplæringsansvarlig planlægger lærlingens opgaver den første måned.
- 2 Når du løbende giver lærlingen feedback på sit arbejde, så opgaver udføres korrekt og sikkert.

Opstartsplan for den første måned

Det kan være en god idé, at den oplæringsansvarlige laver opstartsplanen sammen med lærlingen.

	Ugenr:	Ugenr:	Ugenr:	Ugenr:
Arbejde med				
Arbejdsopgave				
Særlige hensyn				

Hvilke andre arbejdsopgaver har lærlingen mulighed for at blive oplært i under sin oplæring?

Skriv her: _____
 _____
 _____
 _____

Hvorfor?

En opstartsplan er vigtig for at sikre, at lærlingen kommer godt i gang. Opstartsplanen kan forberede lærlingen på de opgaver, som de skal i gang med. Den kan danne grundlag for en gensidig forventningsafstemning om oplæringen.

Redskab 6a. De seks mest almindelige alvorlige ulykker blandt lærlinge på husdyrlinjen

Hvilke typer arbejdsulykker skal du være særlig opmærksom på?

1. Maskinulykker

Der er mange alvorlige ulykker med maskiner og køretøjer i landbrug, så hav fokus på:

- » Har lærlingen tilstrækkeligt kendskab til maskinen?
- » Kan lærlingen komme i kontakt med bevægelige dele?
- » Slukker lærlingen for maskinen under reparation?

2. Ulykker med håndværktøj

Mange lærlinge kommer til skade med håndværktøj i deres oplæring, så hav fokus på:

- » Er værktøjet uden defekter?
- » Har lærlingen tilstrækkeligt kendskab til værktøjet?
- » Håndterer lærlingen værktøjet korrekt?
- » Bruger lærlingen det nødvendige sikkerhedsudstyr?

3. Fald og snublen

Fald og snublen fører til alvorlige ulykker blandt lærlinge, så hav fokus på:

- » Forskelle i højden – trin ned, der hvor lærlingen arbejder.
- » Rod og uorden, der hvor lærlingen færdes ofte.
- » Rod og uorden, der hvor lærlingen udfører sine arbejdsopgaver.

4. Ulykker med husdyr

Mange lærlinge kommer til skade ved håndtering af husdyr, så hav fokus på:

- » Har lærlingen tilstrækkeligt kendskab til den besætning, de skal arbejde med?
- » Har lærlingen kendskab til, hvordan dyr skal håndteres, så de undgår spark og påløb?
- » Er staldområdet indrettet, så kontakt og risiko for klemskader mv. minimeres?

5. Løfteskader

Løfteskader er en væsentlig risiko for lærlinge i det danske landbrug, så hav fokus på:

- » Er de rette løfteredskaber tilgængelige for lærlingen?
- » Er lærlingen blevet tilstrækkelig oplært i korrekt løfteteknik og brug af løfteredskaber?
- » Har I gjort opmærksom på den øgede risiko ved løft, fx på glatte staldgulve eller manglende ryddelighed, der hvor lærlingen færdes?

6. Fald fra højde

Sker ofte ved arbejde på stiger – også de lave – så hav fokus på:

- » Har I de rette hjælpemidler, når I skal op i højden?
- » Hvad står lærlingen på, når der arbejdes i højden?
- » Er der styr på faldsikringen, fx rækværk og sele?
- » Er adgangsveje i orden og ryddelige?

Hvorfor?

- » En arbejdsulykke koster i gennemsnit arbejdspladsen 35.460 kroner
- » Hvert år kommer cirka 100 lærlinge inden for landbrug ud for en arbejdsulykke.
- » Hver tredje- af dem er fraværende fra arbejde i mindst tre uger.
- » To af de 100 ender med at forlade arbejdsmarkedet efter arbejdsulykken.

Redskab 6b. De seks mest almindelige alvorlige ulykker blandt lærlinge på plantelinjen

Hvad kan du gøre for at undgå arbejdsulykker?

1. Maskinulykker

Der er mange alvorlige ulykker med maskiner og køretøjer i landbrug, så hav fokus på:

- » Har lærlingen tilstrækkeligt kendskab til maskinen?
- » Kan lærlingen komme i kontakt med bevægelige dele?
- » Slukker lærlingen for maskinen under reparation?

2. Ulykker med håndværktøj

Mange lærlinge kommer til skade med håndværktøj i deres oplæring, så hav fokus på:

- » Har lærlingen tilstrækkeligt kendskab til værktøjet?
- » Håndterer lærlingen værktøjet korrekt?
- » Bruger lærlingen det nødvendige sikkerhedsudstyr?
- » Er værktøjet uden defekter?

3. Fald og snublen

Fald og snublen fører til alvorlige ulykker blandt lærlinge, så hav fokus på:

- » Forskelle i højden – trin ned, der hvor lærlingen arbejder?
- » Rod og uorden, der hvor lærlingen færdes ofte.
- » Rod og uorden, der hvor lærlingen udfører sine arbejdsopgaver.

4. Ulykker ved kollaps eller nedstyrtning af ting

Mange lærlinge kommer til skade ved at de rammes af ting, såsom bigballer eller andet, så hav fokus på:

- » Har lærlingen tilstrækkeligt kendskab til, hvordan der stakkes eller stables korrekt?
- » Er der det rette materiel til rådighed til nedtagning af emner, såsom bigballer mv.?
- » Er lærlingen sikret mod at blive ramt af nedfaldende genstande?

5. Løfteskader

Løfteskader er en væsentlig risiko for lærlinge i det danske landbrug, så hav fokus på:

- » Er de rette løfteredskaber tilgængelige for lærlingen?
- » Er lærlingen blevet tilstrækkelig oplært i korrekt løfteteknik og brug af løfteredskaber?
- » Har I gjort opmærksom på den øgede risiko ved løft, fx på glatte staldgulve eller manglende ryddelighed, der hvor lærlingen færdes.

6. Fald fra højde

Sker ofte ved arbejde på stiger – også de lave, så hav fokus på:

- » Har I de rette hjælpemidler, når I skal op i højden?
- » Hvad står lærlingen på, når der arbejdes i højden?
- » Er der styr på faldsikringen?
- » Er rækværk og adgangsveje i orden?

Hvorfor?

- » En arbejdsulykke koster i gennemsnit arbejdspladsen 35.460 kroner
- » Hvert år kommer cirka 100 lærlinge inden for landbrug ud for en arbejdsulykke.
- » Hver tredje- af dem er fraværende fra arbejde i mindst tre uger.
- » To af de 100 ender med at forlade arbejdsmarkedet efter arbejdsulykken.

Redskab 7. Huskeseddel til snak med skolen

Som landmand eller oplæringsansvarlig kan du bruge huskesedlen til at forberede dig inden mødet med skolen og som støtte til din dialog med skolen om lærlingens

trivsel, sikkerhed og faglige udvikling. Det kan være en gode idé også at tage en snak med lærlingen.

Punkter til snak

Er lærlingen kommet godt i gang med oplæringen?

Har du/I gjort noget for, at lærlingen har god kontakt med den oplæringsansvarlige?

Sørger du/I for, at lærlingen får arbejdsopgaver, der passer til lærlingens kunnen?

Har du/I sikret, at lærlingen har de rigtige og relevante værnemidler til arbejdet?

Har lærlingen fået varierede arbejdsopgaver?

Har du/I instrueret lærlingen tilstrækkelig i de arbejdsopgaver, lærlingen skal udføre?

Har du/I instrueret lærlingen tilstrækkelig i brug af de maskiner, lærlingen skal anvende?

Har du/I fulgt op på lærlingens oplæring?

Har lærlingen fået tilstrækkelig med feedback på udførte arbejdsopgaver?

Har du/I gjort noget for, at lærlingen har god trivsel?

Har du/I igangsat specifikke forbedringer af arbejdsmiljøet, der har betydning for lærlingen?

Er der særlige forhold, som du/I vil tage op med skolen?

Andet: _____

Hvorfor?

Samarbejdet med skolen er væsentligt for at skabe gode og sikre rammer om lærlingen i oplæringsperioden.

Det er godt for lærepladsen, og det er godt for lærlingen. Samtidig giver det skolen gode kort på hånden for at forberede fremtidige lærlinge til deres oplæring.

Husk at tydelige og positive tilbagemeldinger er vigtige, for at jeres lærling trives godt, og har det bedste grundlag for at lære og udvikle sig.

Redskab 8. Fem gode råd til anerkendende feedback til lærlinge

Når du giver lærlingen feedback, skal den være:

1. Specifik

Fokus på konkrete færdigheder, som lærlingen er blevet god til, fx:

"Det er godt, at du har holdt området helt ryddeligt, så vi andre nemt kan komme til".

Hvorfor?

Specifik og detaljeret ros styrker både lærlingens motivation, selvtillid og læring i oplæringen.

2. Faglig

Fokus på udførelsen af opgaven, hvad der er fagligt godt og hvad der kan blive bedre, fx:

"Din håndtering af minilæsseren var rigtig god, men du må ikke bruge den til at nedtage mini-bigballer, der skal du anvende den store med monteret førerværn".

Hvorfor?

Faglig og handlingsanvisende ros med fokus på hvordan opgaven løses, fremmer udvikling af lærlingens faglighed og robusthed.

3. Dialogpræget

Indled feedback med åbne spørgsmål, fx:

"Hvordan havde du planlagt at løse opgaven med at nedtage bigballer?"

Hvorfor?

Dialogpræget ros kan bidrage til at vise åbenhed for andre måder at løse opgaven på og øger lærlingens lyst til at stille spørgsmål og sige til, hvis der er noget, der ikke fungerer, helt som det skal.

4. Tidsnær

Giv feedback tæt på opgaveløsningen.

Hvorfor?

Tidsnær ros og feedback skaber en klar og positiv forbindelse mellem handling og resultat.

Hvorfor?

God feedback er afgørende for, at lærlingen motiveres til læring og får lært gode arbejdsvaner.

5. Hyppig

Så ofte som muligt, både med ros og korrigerende feedback, når der er tale om en ny arbejdsrutine, eller når en opgave er afsluttet.

Hvorfor?

Hyppig feedback giver vished om, at arbejdet er udført, som det skal, og styrker følelsen af at være kompetent og opleve et tilhørsforhold til arbejdspladsen.

To måder at give feedback på

Feedback - rutinepræget læring

Hurtig og hyppig feedback i hverdagen er godt, når målet er at få de basale rutiner på plads. For eksempel at du skal huske sikkerhedsbriller, hver gang du anvender vinkelsliber.

Feedback - problemløsende læring

En dialogpræget tilgang med åbne spørgsmål og god tid er godt, når der er tale om løsning af mere komplekse opgaver. Det kunne være en traktor, der ikke vil starte, hvis dyserne på et sprøjteudstyr ikke fungerer eller et husdyr, som viser sygdomstegn.

Redskab 9. Huskeseddel til statussamtale med lærling

Huskesedlen er et redskab til at skabe en god og åben snak mellem oplæringsansvarlig og lærling om arbejdstempo, kvalitet og sikre arbejdsvaner. Både

oplæringsansvarlig og lærling får mulighed for at dele deres oplevelser, og sammen kan I finde frem til ting, der kan forbedres.

Lærling: _____

Dato: _____

Oplæringsansvarliges feedback

Foregår arbejdet sikkerhedsmæssigt forsvarligt?

Er kvaliteten af det udførte arbejde i orden?

Er lærlingens arbejdstempo tilfredsstillende?

Er lærlingens fremmøde tilfredsstillende

Fungerer arbejdsplanen?

Er der særlige forhold som du/I vil tage op med skolen?

Andet: _____

Lærlingens oplevelse

Arbejdsopgaver

Er der tilpas variation i arbejdsopgaverne?

Passer arbejdsopgaverne med det, du kan?

Er der tid nok til at lære af arbejdsopgaverne?

Har du været tryk ved alle arbejdsopgaver?

Oplæring og instruktion

Er der nok instruktion i arbejdsopgaverne?

Er du tilfreds med oplæringen indtil nu?

Er der opgaver, du er i tvivl om, du løser godt nok?

Trivsel og feedback

Samarbejdet med den oplæringsansvarlige?

Samarbejdet med de andre kollegaer?

Får du tilstrækkelig feedback på opgaverne?

Trives du på arbejdspladsen?

Hvorfor?

Lærlinge er ofte usikre på, hvor godt de klarer sig.

Derfor er tydelige tilbagemeldinger vigtige, for at de trives, kan lære og udvikler sig.

Hvorfor?

Variierende arbejdsopgaver tilpasset lærlingens evner er vigtige for et godt praktikforløb.

God instruktion er afgørende for, at lærlingen kan løse arbejdsopgaverne.

Lærlinge, der trives, er mere produktive og lærer hurtigere.

Hvorfor?

Konkrete aftaler om ting, der skal forbedres, er med til at sikre, at der bliver gjort noget ved det.

Udfyldes fælles:

Er der ting, der skal forbedres?

(Skriv ned, hvad det er, hvem der skal gøre hvad samt hvornår)

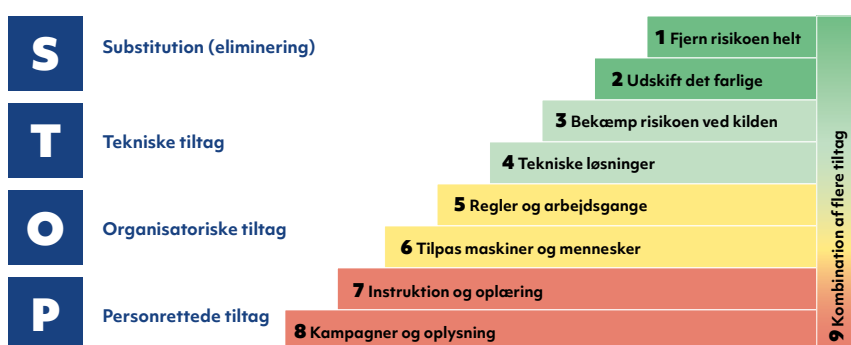
Redskab 10. Forebyggelsestrappen

Forebyggelsestrappen er et værktøj, der hjælper med at vælge de bedste løsninger til at forebygge arbejdsulykker. Trappen viser en række trin – fra de mest effektive løsninger øverst til de mindst effektive nederst.

Jo højere oppe på trappen, jo bedre beskytter I jer selv og hinanden. Øverst handler det om at fjerne faren helt eller skifte farlige materialer ud med mere sikre. Længere

nede handler det om sikkerhedsudstyr, instruktion og information.

Med Forebyggelsestrappen kan I tale sammen om, hvad der kan forbedres på arbejdspladsen. Den er lavet, så både lærlinge og mestre hurtigt kan se, hvilke muligheder der findes, og vælge de bedste og mest holdbare løsninger.

Hvorfor?

Forebyggelsestrappen hjælper jer med at finde de bedste løsninger. Start så højt oppe på forebyggelsestrappen som muligt, og brug gerne flere trin sammen. På den måde bliver arbejdet både mere sikkert og smartere – for alle på lærepladsen.

Forebyggelsestrappen – Trin for trin

1. Fjern risikoen helt (eliminering)

Eksempel: Drop brugen af et farlig kemikalie og find en arbejdsgang uden.

Fordel: Faren eksisterer ikke længere.

2. Udskift det farlige (substitution)

Eksempel: Udskift det kemiske produkt med noget andet, der er mindre sundhedsskadeligt. Eller fjern en højdeforskel, for eksempel undgå mange små trapper og højdeforskelle i stalden, der øger risikoen for fald.

Fordel: Den kemiske sundhedsfare eller faldrisiko nedbringes.

3. Bekæmp risikoen ved kilden

Eksempel: Brug redskaber eller metoder, der støjer mindre eller støver mindre.

Fordel: Faren stoppes, før den rammer jer.

4. Tekniske løsninger

Eksempel: Brug afskærmning på maskiner eller støjisolering i værkstedet,

Fordel: Mennesker og farekilder holdes adskilt.

5. Regler og arbejdsgange

Eksempel: Lav faste regler og arbejdsgange for, hvordan en opgave udføres sikkert.

Fordel: Alle ved, hvordan man gør arbejdet sikkert.

6. Tilpas maskiner og mennesker

Eksempel: Justér placering på håndtag og trin, så føreren af landbrugsmaskinen kan bevæge sig sikkert og opretholde trepunktskontakt.

Fordel: Mulighed for trepunktskontakt mindsker risiko for fald.

7. Instruktion og oplæring (adfærd)

Eksempel: Lær lærlinge at bruge værktøjet rigtigt og sikkert.

Fordel: Bedre vaner og mere sikre arbejdsrutiner.

8. Kampagner og oplysning (holdning)

Eksempel: Plakater og dialog om at passe på sig selv og hinanden.

Fordel: Skaber opmærksomhed og gode holdninger.

9. Kombination af flere trin på forebyggelsestrappen

Eksempel: Brug både maskinafskærmning, instruktion og sikre arbejdsgange sammen.

Fordel: Mere effektiv forebyggelse af skader.

Du kan læse mere om forebyggelsestrappen på:
nfa.dk/en-sikker-start/forebyggelsestrappen

Links til yderligere redskaber

Ung i job i landbruget

- » Tjekliste til oplæring
- » Samtaleguide til den unge ansøger og til landmanden
- » Inspiration fra andre landbrug til sikker opstart

Denne guide fokuserer primært på opstarten af et oplæringsforløb for en lærling fra den danske landmandsuddannelse.

www.landbrugsinfo.dk/-/media/landbrugsinfo/public/1/3/8/guide_til_sikker_opstart_folder_a4_web.pdf

Jordbrugets Lærlingekompas

Jordbrugets Lærlingekompas er lærlingens guide til det gode oplæringsforløb.

Det består af en podcastrække og et undervisningsforløb, der samlet set forbereder lærlingene på deres oplæringsforløb.

OBS: Jordbrugets Lærlingekompas er pt. (oktober 2025) under udarbejdelse og test.

www.jordbrugetsuddannelser.dk/vidensportal/jordbrugets-laerlingekompas/

Safety on the farm: Onlinekurser om arbejdssikkerhed

Fire onlinekurser, der hjælper dig i gang med arbejdssikkerhed på bedriften, så du i højere grad kan forebygge nedslidning og øge trivlsen for dig selv og dine medarbejdere.

www.landbrugsinfo.dk/public/d/2/4/arbejds miljo_safety_on_the_farm_dansk

Arbejdstilsynets APV- værktøj

Denne guide henvender sig til små og mellemstore virksomheder og hjælper jer med at komme i mål med APV-arbejdet.

www.at.dk/guides/apv-vaerktoej/

Lydfortællinger til dialog om sikkerhed

Safesounds er et undervisningskoncept til erhvervsskoler, der engagerer elever i samtaler om arbejdsmiljø og sikkerhed. Forløbet starter med en branchetilpasset lydhistorie om en arbejdsulykke, som åbner op for refleksion og fælles erfaringsudveksling.

www.nfa.dk/en-sikker-start/safesounds

Safety Observer – app til sikkerhed i landbruget

Med Safety Observer appen kan skoler og lærepladser vurdere arbejdsmiljøet. Appen bruger skabeloner, som egner sig til landbruget og gør det let at identificere vigtige fokuspunkter i arbejdsmiljøet. Du kan også se en video om, hvordan du bruger Safety Observer i praksis.

www.nfa.dk/en-sikker-start/safety-observer

